

Išvadinti užsieniečių „babajumi“ Lietuvoje – ne rasistinis nusikaltimas

1↑ manoteises.lt/straipsnis/isvadinti-uzsienietii-babajumi-lietuvoje-ne-rasistinis-nusikaltimas/

Prieš keletą dienų Kauno apylinkės teismas paskelbė nuosprendį dviem jaunuoliams (Pauliui E. ir Lukui B.), kurie kovą prie kasos nėščiai moteriai grasino, kad „uždarys ją į bagažinę ir jos laukia Strazdauskaitės likimas“, o jos vyrą, indų kilmės Airijos pilietį, pravardžiavo „babajumi“ ir liepė vykti į savo šalį.

Evelina Baliko. Jufufoto.com nuotr.

Didelio atgarsio sulaukusią bylą išnagrinėjęs teismas nusprendė, jog vaikinai pažeidė tik viešąją tvarką ir abu nuteisė laisvės apribojimu vieneriems metams ir šešioms mėnesiams įpareigojant visą bausmės atlikimo laiką nuo 22 val. iki 6 val. būti namuose. Nuteistieji taip pat privalo per 12 mėnesių neatlygintinai išdirbti 120 valandų sveikatos priežiūros, globos ir rūpybos ar nevyriausybinėse organizacijose.

Nemokamą teisinę pagalbą nukentėjusiems asmenims suteikusios VŠĮ „Europos žmogaus teisių fondas“ atstovė advokato padėjėja Evelina Baliko pažymi, kad abejojama ne tik dėl paskirtos bausmės proporcingumo, tačiau nukentėję asmenys nesutinka ir su veikos kvalifikavimu. Teismo metu nukentėjusieji pateikė prašymą papildomai kvalifikuoti šiuos veiksmus kaip kurstymą prieš tautybę ir rasę, tačiau jų kreipimasis liko neišgirstas. Teismas nutarė, jog „nors byloje nustatyta, kad kaltinamieji šaukė nukentėjusiajam „varyk į savo šalį“, „dink iš Lietuvos“, vadino jį „babajumi“, tačiau, teismo nuomone, tokie pasisakymai galėjo būti taikomi ir bet kuriam kitam asmeniui, atvykusiam į Lietuvą“. Sprendime taip pat nurodoma, jog nėra „pagrindo teigti, kad tokie kaltinamųjų pasakymai gali būti traktuojami kaip rasistiniai“.

Nukentėjusiesiems Rasai ir Sumitui Singh Deswalams atstovaujanti E. Baliko teigia, kad tokie teismų sprendimai neatitinka Europos Žmogaus Teisių Teismo išaiškinimų ir tarptautinių teisės aktų. ES Tarybos sprendime nurodomas poreikis užtikrinti, kad su rasizmu ir ksenofobija susijusių veikų tyrimas ir baudžiamasis persekiojimas nepriklausytų nuo nukentėjusiųjų, kurie dažnai yra ypač pažeidžiami ir nenori pradėti teismo proceso, pareiškimų ar kaltinimų. Kiekviena valstybė narė privalo imtis būtinų priemonių baudžiamumui užtikrinti už jame nurodytas tyčines veikas, susijusias su rasizmu ir ksenofobija, be kita ko – viešą smurto ar neapykantos, nukreiptos prieš asmenų grupę, apibūdinamą pagal rasę, odos spalvą, religiją, kilmę ar tautinę arba etninę kilmę, ar tokiai grupei priklausančių asmenų kurstymą.

Teismo posėdžio metu peržiūrėtame liudininko darytame vaizdo įrašė (prieinamas viešai ir internete) aiškiai girdėti, kaip vienas iš nuteistųjų sako: „Važiukit k***a kol aš neužmušiau to juodaodžio b**t.“ Nesuprantama, kaip tokiu pasakymu Lietuvos teismai gali prilyginti išimtinai viešosios tvarkos pažeidimui. Galbūt tai – viena iš priežasčių, kodėl mūsų šalies neapykantos nusikaltimų statistika nuolat kelia abejonių ne tik Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) Demokratinė institucijų ir žmogaus teisių biurui, bet ir kitoms tarptautinėms organizacijoms. Lietuvoje dažniausiai, kaip ir šiuo atveju, rasistiniai nusikaltimai nėra identifikuojami ir baudžiami.

Nuostabą kelia ir tai, kad bylą išnagrinėjęs teismas sunkinančia aplinkybe nepripažino fakto, jog nusikaltimas įvykdytas prieš tuo metu nėščią moterį. Teismo vertinimu „kaltinamieji nežinojo, nematė ir nesuvokė, kad nukentėjusioji gali būti nėščia“. Kyla klausimas, kaip galima to nepastebėti, kai moteris laukiasi beveik aštuonis mėnesius. Akivaizdų nėštumo faktą patvirtino ir kiti byloje apklausti asmenys.

Atsižvelgiant į neproporcingą bausmę, o taip pat nevisapusišką veikos kvalifikavimą neįžvelgiant rasistinio išpuolio, nukentėję teismo sprendimą skųs.